

Thinget er bleven behandlet meget mere som en Strid om en Personlighed, end om Principer. Imidlertid vil jeg gjerne indrømme, at det Samme ogsaa har været Tilfældet, ligesaa vel, før end den ærede Minister lod den Uttring falde, som efter den Tid, ligesom det jo langt fra er noget Nyt, men tværtimod noget altfor Gammelt, at man fra en vis Side sædvanligviis ikke lægger Bægt paa Principer, men paa Personligheder. Det vil imidlertid jeg paa ingen Maade gjøre, hverken paa Opfordring af den høitærede Minister, eller fra nogen anden Side. Jeg vil være langt fra at gjøre det, uagtet jeg antager, at den Person, som jeg formoder, at den høitærede Minister har for Die, hvor store Egenskaber han end ellers kan have lagt for Dagen, dog er langt fra at være et saadant Embede, en saadan Post, en saadan Tiltro voksen. Lad os derfor ikke tale om Barme, Iver og Interesse for en Sag, det er Noget, som boer i vort Indre, og det kan Ingen see; men der er en anden Ting, som jeg synes næsten slet ikke er bragt paa Bane ved denne Leilighed, og som jeg dog mener burde staae øverst, det er en lys Overtugt over og Die for, hvad Folkelivet, Folkeoplysningen og Folkedannelsen egentlig er, hvad der maa være Diemedet med den, og hvorvidt det for nærværende Tid kan gennemføres. Det er en Egenskab, som vi ikke alene maae ønske den Personlighed, der skal staae i Spidsen for Skolevæsenet, men som vi ligesom maae forudsætte hos ham, dersom hans Virksomhed skal blive gavnlig og ønskelig. Men, uagtet det nu, som allerede antydet, er min Overbeviisning, at den Personlighed, hvortil her vel nærmest sigtes ved denne Sag, netop har havt god Leilighed til at vise og virkelig har vist, at han aldeles fattes Die for Folkeliv, Folkeoplysning, og Folkedannelse, saa kan jeg dog ikke Andet end alligevel tiltræde den høitærede Ministers Forslag, idet jeg antager, at der nødvendigviis, ikke alene for at indhente foreløbige Oplysninger, men i det Hele for at styre Borger- og Almueskolevæsenet paa en fornuftig og hensigtsmæssig Maade behøves en sliq ny Post, hvorved Skolesagen ikke centraliseres, men netop, forsaavidt det er nød-

vendigt, decentraliseres. Vi vide jo, at for nærværende Tid har Skolevæsenet, baade Latinskolevæsenet, Borger-skolevæsenet og Almueskolevæsenet, været samlet i eet Departement, og altsaa gaaet igjennem eet Hoved, og vi have vistnok ikke kunnet finde det heldigt. Imidlertid er det ikke i og for sig tilstrækkeligt blot, at det bliver skilt ad, thi vi have jo levet den Dag, da Borger-skolevæsenet var under det danske Cancellie, og det lærde Skolevæsen under en egen Bestyrelse, og det blev derfor ikke bedre med Borger-skolevæsenet, men en saadan Afskillelse er dog ligesuldt en Bestingelse for, at det kan blive bedre, thi, saalænge som man vil betragte Borger- og Almueskolevæsenet, især det Sidste, som den hjerste Hage til al den saakaldte lærde Dannelse, eller, som jeg vil kalde det, Forgjørelse, saalænge er det vist, at der aldrig vil blive Noget af den borgerlige eller folkelige Oplysning og Dannelse. Hvad der imidlertid ved denne Leilighed har forundret mig lidt, og vilde forundre mig meget, dersom jeg ikke allerede ved Forelæggelsen af Loven om Realunderviisningen havde formodet, at det maatte hænge saaledes sammen, det er, at Ministeren, idet han meget rigtigt har forlangt Posten som Directeur for Borger- og Almueskolevæsenet, dog synes i sin hele Betragtning at gaae ud derfra, at det blot er Almueskolevæsenet, som her skal finde sit Brændpunkt. Jeg haaber imidlertid, at det snart vil vise sig for ham, at dette er urigtigt, ligesom det ogsaa er aldeles urigtigt at ansee Sagen om Borger-skolevæsenet for at være bedre modnet eller bedre afgjort under det forrige Ministerium end Almueskolevæsenet, fordi der til det ene forelaa et fuldt færdigt Forslag og til det andet, saavidt jeg har forstaaet, slet intet.

Kirke- og Underviisningsministeren:

Jeg vil blot tillade mig et Par Bemærkninger med Hensyn til det Foredrag, der nu blev holdt af den ærede Rigsdagsmand, der sidst havde Ordet. Det er ikke Tilfældet, at jeg i de af mig brugte Uttringer alene har havt Almueskolevæsenet for Die; hvis jeg engang imellem har nævnt det alene, saa har det været aldeles tilfældigt, jeg har stedse havt det